

Beslut

efter kvalitetsgranskning av huvudmäns och
rektorers arbete för kvalitet i undervisning på
förskolor som ligger i socioekonomiskt svagare
områden vid Lövåsens förskola i Bengtsfors
kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Lövåsens förskola i Bengtsfors kommun avseende verksamhetens kvalitet inom huvudmäns och rektorers arbete för kvalitet i undervisning på förskolor som ligger i socioekonomiskt svagare områden, dvs. förskolor i socioekonomiskt utsatta områden.

I granskningen ingår två områden med följande frågeställningar:

1. I vilken utsträckning arbetar huvudmannen aktivt med adekvata insatser för att stärka förutsättningarna för en undervisning av god kvalitet i förskolor i socioekonomiskt svagare områden?
2. I vilken utsträckning skapar rektorn reella förutsättningar så att förskollärare kan leda och genomföra undervisning av god kvalitet i förskolor i socioekonomiskt svagare områden?

I granskningen ingår inte att bedöma kvaliteten i förskollärares, barnskötares eller annan personals arbete med undervisningen.

Granskningen omfattar 30 huvudmän med utvalda förskolor. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Samtliga förskolor har valts ut utifrån att de ligger i socioekonomiskt svagare områden¹. Detta beslut avser Lövåsens förskola i Bengtsfors kommun. Skolinspektionen har genomfört intervjuer med förskolans barnskötare, förskollärare, övrig personal, rektor och representanter för huvudmannen. Intervjuerna genomfördes den 22 och 24 mars 2023 av utredarna Ia Thun och Anna Sundman Marknäs. Intervjuerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudmannen. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut. De samlade iakttagelserna från alla huvudmän som ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under hösten 2023.

Fakta om verksamheten

Lövåsens förskola är en kommunal förskola belägen i området Billingsfors i Bengtsfors kommun. Bengtsfors kommun har drygt 9000 invånare, och sex förskoleenheter. Lövåsens förskola har 39 barn fördelade på tre avdelningar. Det finns 5 legitimerade förskollärare och tre barnskötare. Rektorn har ansvar för två förskoleenheter.

¹ Avser områden som utifrån Delegationen mot segregations (Delmos) klassifikation har socioekonomiska utmaningar.

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom de granskade områdena. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 1. På varje område bedöms om huvudmannen uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om huvudmannen bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och anger inom vilka delar. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en huvudman bedöms uppfylla kriterierna med hög kvalitet begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Huvudmannens aktiva arbete med adekvata insatser för att stärka förutsättningarna för en undervisning av god kvalitet i förskolor i socioekonomiskt svagare områden

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen i hög utsträckning arbetar aktivt med adekvata insatser för att stärka förutsättningarna för en undervisning av god kvalitet i förskolor i socioekonomiskt svagare områden.

Rektorns arbete med att skapa reella förutsättningar så att förskollärare kan leda och genomföra undervisning av god kvalitet i den granskade förskolan, som ligger i ett socioekonomiskt svagare område

Skolinspektionen bedömer att rektorn i flera delar skapar reella förutsättningar så att förskollärare kan leda och genomföra undervisning av god kvalitet i den granskade förskolan.

Bengtsfors kommun behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande:

- Rektorn behöver ytterligare arbeta för att tydliggöra förskollärarnas roll och ansvar samt ge förskollärarna möjligheter att tillsammans med andra förskollärare samplanera genomföra och sambedöma undervisningen.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 30 november redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:4347) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område

I vilken utsträckning arbetar huvudmannen aktivt med adekvata insatser för att stärka förutsättningarna för en undervisning av god kvalitet i förskolor i socioekonomiskt svaga områden?

I detta område granskas om huvudmannen har en god kännedom om förutsättningarna för en undervisning av god kvalitet på förskolan, vilket leder till att huvudmannen sätter in adekvata insatser för att höja kvaliteten i undervisningen. Här granskas också om rektorn får adekvat stöd och ledning från huvudmannen och om huvudmannen har en planering och ett aktivt arbete för kompetensförsörjning.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen i hög utsträckning arbetar aktivt med adekvata insatser för att stärka förutsättningarna för en undervisning av god kvalitet i förskolor i socioekonomiskt svaga områden.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att huvudmannens styrning och ledning av förskolan kännetecknas av långsiktighet och en helhetssyn på förskolans uppdrag. Huvudmannen följer upp, analyserar och har en väl underbyggd uppfattning av vad som behövs för att utveckla undervisningen. Utifrån en orsaksanalys har huvudmannen identifierat utvecklingsområden. Huvudmannen och rektor har en kontinuerlig dialog, vilket ger en samsyn och förståelse för varandras uppdrag som bidrar till att rektorn får ett behovsanpassat stöd i frågor som rör rektorns pedagogiska ledning. Huvudmannen arbetar strategiskt för att rekrytera och behålla legitimerade förskollärare.

1.1 Helhetssyn och prioriteringar

Granskningen visar att huvudmannens styrning och ledning av förskolan kännetecknas av långsiktighet och en helhetssyn på förskolans uppdrag. Av inkomna dokument och intervjuer framkommer att det finns en tydlig struktur för huvudmannen att följa upp rektorns arbete, förskolans verksamhet och utvecklingsområden. Huvudmannen får främst information genom förskolans systematiska kvalitetsarbete (SKA) samt genom regelbunden dialog med rektorn. Representanter för huvudmannen träffar rektorn tillsammans med övriga rektorer varje vecka samt enskilt en gång i månaden. Vid de enskilda mötena med rektorn stämmer huvudmannen av hur verksamheten fungerar och hur de olika insatserna går, samt diskuterar framtida insatser. Huvudmannen berättar att i kartläggningsarbetet bidrar rektorn med de flesta underlag, huvudmannen lägger till egen och offentlig statistik. I huvudmannens systematiska kvalitetsarbete ingår varje förskoleenhets analyser av verksamheten. Det har varit fokus på att utveckla förskolornas arbete med det systematiska kvalitetsarbetet eftersom huvudmannen observerat att flera förskolor

hade ett behov av det. Nu är undervisningsuppdraget i fokus när det gäller att höja kvaliteten på det systematiska kvalitetsarbetet. Huvudmannen gör sedan en samlad rapport per skolform som presenteras för nämnden där huvudmannens analys och förslag på åtgärder finns med för att ligga till grund för kommande budgetprocess. Under en månad per år gör nämnden uppföljningar för hela förskoleverksamheten i kommunen enligt ett årshjul och de går då igenom de olika förskoleenheternas systematiska kvalitetsarbeten. Nämndens uppföljningar är kopplade till verksamhetsbesök där fokus läggs på de enheter med större behov, som till exempel Lövåsens förskola. På verksamhetsbesöken har politikerna samtal med personalen, samt tar del av en mer detaljerad beskrivning av hur verksamheten fungerar på förskoleenheten. Varje termin hålls även dialogmöten mellan rektorerna och nämnden där olika teman lyfts som berör verksamheten.

Granskningen visar vidare att huvudmannen genom sitt uppföljningsarbete har en väl underbyggd helhetsbild av vad som fungerar bra i förskolan och om vad som behöver utvecklas. Rektorn berättar att det var problematiskt tidigare på förskolan eftersom det var en stor omsättning av både personal och barn och samtidigt var det svårt att rekrytera personal till området. Under denna period kom det även många asylsökande till området. För att möta dessa utmaningar placerades en erfaren rektor på förskolan. Huvudmannen säger i intervju att en framgångsfaktor är att de har rätt rektor på rätt plats då hen ser samhällsuppdraget och står upp för de mänskliga rättigheterna vilket hen även förmedlar till personalen. Det blev tydligt att det behövdes en språksatsning på förskolorna och särskilt på förskolan i det socioekonomiskt svagare området. Då rektorn har en del i sin tjänst som verksamhetschef för förskola, arbetade hen fram ett underlag som byggde på en analys av behov av kompetensutveckling i språk. Rektorn och kommunpedagogen sökte bidrag vilket bidrog till språksatsningen. Mer om språksatsning finns i område 2.1. Huvudmannen efterfrågar resultatet på satsningen och har fått en sammanfattning av de aktiviteter som förskolan gjort, en analys och vad de kommer fortsätta att arbeta med. Huvudmannen säger att de ännu inte kan se några tydliga resultat utifrån barnens språkutveckling, men att de ser en personalgrupp som fått mer kompetens och är tryggare med det språkutvecklande arbetet. Huvudmannen är medveten om att rektorn, tillsammans med specialpedagogen och kommunpedagogen kommer fortsätta att driva språksatsningen så det blir ett löpande arbete och inte bara ett tillfälligt projekt. De vet också att det språkutvecklande arbetssättet är ett tydligt fokus i förskolorna. Dock visar huvudmannens analys att vissa svårigheter uppstår med att arbeta kompensatorisk med språket, då några barn har för låg vistelsetid (15 timmar) på förskolan i förhållande till deras behov av språkstimulering. Rektorn har fått möjlighet att utöka vistelsetiden på förskolan för de barn som gynnas av det. Kommunen har också satsat på utbildning i ICDP (International Child Development Programme) sedan flera år tillbaka där personalen som arbetar på förskolan regelbundet får utbildning i detta. Behovet kom från rektorerna som såg att flera av personalen behövde utveckla sitt förhållningssätt på förskolan. I utbildningen ingår bland annat interkulturellt förhållningssätt, att kritiskt granska sig själv och sina eventuella fördomar. Utifrån en uppmaning från rektorerna har huvudmannen också utökat de pedagogiska utvecklingsdagarna från två till fem dagar per

läsår för att personalen ska få mer tid till uppföljning, utvärdering och reflektion av undervisningsuppdraget. Dock fanns ett krav från politikerna vid utökningen av dagarna att en av dagarna ska handla om att samverka med andra verksamheter som till exempel individ- och familjeomsorgen eller barnavårdscentralen.

1.2 Huvudmannens ledning och stöd till rektorn

Granskningen visar att det finns tydliga strukturer för kontinuerlig dialog och samverkan mellan huvudmannen och rektorn, samt en samsyn och förståelse, vilket bidrar till att rektorn får ett behovsanpassat stöd i frågor som rör rektorns pedagogiska ledning. Av inkomna dokument och intervjuer framkommer att huvudmannen och rektorn har systematiska avstämningar, som redogörs för tidigare i beslutet, där bland annat utvecklingsfrågor exempelvis avseende rektorns pedagogiska ledarskap och andra behov som rektorn har lyfts. Representanterna för huvudmannen berättar att de har nästan daglig kontakt med rektorn där de diskuterar små och stora frågor. Förutom den muntliga avstämningen har huvudmannen också chefsenkäter för att ta reda på rektorernas behov och utifrån det göra individuella handlingsplaner. Huvudmannen berättar att för att öka likvärdigheten mellan förskolorna arbetar inte rektorerna ensamma, utan de träffas i tvärgrupper för att utveckla verksamheterna och motverka hemmablindhet. Som stöd i arbetet har rektorerna en ekonom för förskolan som de har månadsavstämningar med. Rektorn berättar att hen har ett mycket bra IT(informations teknik)-stöd som hjälp med hemsidan. Rektorn har ett administrativt stöd och även stöd gällande personalfrågor. Det finns även en kommunikatör som hjälper till med översättningar av blanketter och annat för att få ut information till vårdnadshavare med annat modersmål än svenska. Som stöd i den pedagogiska ledarrollen har rektorn en specialpedagog och en kommunpedagog som arbetar med olika pedagogiska frågor samt håller fortbildningar med personalen. Huvudmannen berättar också att de är medvetna om att det krävs mer av rektorn i det socioekonomiskt svagare området, som exempel att stötta i personalens arbete med språkstöd samt att ge vårdnadshavarna extra information om förskolans verksamhet. Huvudmannen ser att både rektorn och personalen gör ett bra arbete.

1.3 Rekrytera och behålla förskollärare

Granskningen visar att huvudmannen arbetar strategiskt för att rekrytera och behålla förskollärare. Av inkomna dokument och intervjuer framkommer att det tidigare varit en stor omsättning av personal i det socioekonomiskt svagare området och det var svårt att rekrytera utbildad personal, men att situationen nu förändrats till det bättre. Huvudmannen vidtog åtgärder för att locka förskollärare till området, samt att gav dem goda förutsättningar för att de skulle stanna kvar. Tillsammans med rektorn gav de förskollärarna mer planeringstid under dagtid för att ge bättre förutsättningar att planera och leda undervisningsuppdraget. Det är en rik-

tad satsning som huvudmannen gjorde för att öka attraktiviteten och ge bättre förmåga att möta förskolans utmaningar. Huvudmannen har även uppmuntrat skickliga förskollärare att söka sig till Lövåsens förskola. I Billingsfors finns också en familjecentral som gynnar området genom att de till exempel ger föräldrarådgivning. Huvudmannen berättar att det är en positiv utveckling på Lövåsens förskolan framför allt de senaste tre åren. Förskolan har nu en stabil personalgrupp och högre antal förskollärare. Rektorn berättar att hen har stor frihet när det gäller att anställa personal. Eftersom skolan ligger i ett socioekonomiskt svagare område får hen rekrytera förskollärare i första hand. Rektorn är den som bestämmer vilka av de sökande som ska kallas till intervju. Kommunen har en VFU-(verksamhetsförlagd utbildning)samordnare och tar emot VFU studenter genom ett bra samarbete med två lärosäten. Där gör huvudmannen ett aktivt val med att låta studenter komma till Lövåsens förskola. Förskollärarna berättar att de haft studenter från förskollärarutbildningen, som valt att söka tjänst på förskolan när de varit klara med sin utbildning. Kommunikatörerna i kommunen är aktiva på sidor som vänder sig till arbetssökande. Förskollärarna berättar att de har en god kontakt och relation med vårdnadshavarna vilket också kan innebära en hel del merarbete, men då de ser att ansträngningarna med arbetet ger stora framsteg, ger det personalen tillfredsställelse. Tidigare gjordes en satsning på att få specialpedagoger till förskolan genom att två förskollärare fick möjlighet att läsa till specialpedagog på arbetstid. Rektorn har också fått anställa en förskollärare som även har specialpedagogutbildning. Det finns en kompetensförsörjningsplan från 2020 med insatser för att rekrytera och behålla personal i kommunen, men denna håller nu på att uppdateras.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

I vilken utsträckning skapar rektorn reella förutsättningar så att förskollärare kan leda och genomföra undervisning av god kvalitet i förskolor i socioekonomiskt svagare områden?

I detta område granskas om rektorns pedagogiska ledning inbegriper inblick i måluppfyllelsen avseende undervisningen och är tydlig för all pedagogisk personal, samt om rektorn genomför utvecklingsinsatser med utgångspunkt i identifierade behov i syfte att stärka undervisningens kvalitet. Här bedöms också om rektorn på ett medvetet sätt arbetar för att höja personalens samlade kompetens och om rektorn organiserar verksamheten så att förskollärarna till så stor del som möjligt kan ägna sig åt undervisning eller uppgifter som hör till undervisning i samverkan med övrig pedagogisk personal.

Skolinspektionen bedömer att rektorn i flera delar skapar reella förutsättningar så att förskollärare kan leda och genomföra undervisning av god kvalitet i den granskade förskolan, som ligger i ett socioekonomiskt svagare område, men utvecklingsområde finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorns pedagogiska ledarskap är tydligt och präglas av god inblick i måluppfyllelsen avseende undervisningen, samt att rektorn följer upp och skapar hög delaktighet avseende undervisningsuppdraget hos all personal. Rektorns ledarskap kännetecknas av utvecklingsfokus i syfte att stärka undervisningens kvalitet och aktiviteterna har en tydlig utgångspunkt i de behov som identifierats. Granskningen visar också att rektorn regelbundet skaffar sig en bred bild av personalens kompetensutvecklingsbehov. Detta för att erbjuda relevant kompetensutveckling. Granskningen visar att rektorn skapat möjligheter för förskollärarna att tillsammans med barnskötarna samplanera, genomföra och analysera undervisningen, men inte tillsammans med andra förskollärare. Granskningen visar också att rektorn ytterligare behöver stärka förskollärarnas roll och ansvar.

2.1 Rektorns arbete med att leda undervisningsuppdraget

Granskningen visar att rektorns pedagogiska ledarskap är tydligt och präglas av god inblick i måluppfyllelsen avseende undervisningen, samt att rektorn följer upp och skapar hög delaktighet avseende undervisningsuppdraget hos all personal på förskolan. Vidare visar granskningen att rektorns ledarskap kännetecknas av utvecklingsfokus i syfte att stärka undervisningens kvalitet och aktiviteterna har en tydlig utgångspunkt i de behov som identifierats. Av inkomna dokument och intervjuer framkommer att rektorn skapat en tydlig organisation kring att förankra undervisningsuppdraget. Genom digitala verktyg, kvalitetsredovisningar, möten med personalen samt genom regelbundna besök på avdelningarna får rektorn reda på nuläget gällande undervisningen. Hen arbetar även i barngrupp vid akuta behov och får då, samt genom specialpedagogen och kommunpedagogen, information om verksamheten. Förskollärarna berättar att de tidigare hade ett språkprojekt i kommunen med bidrag och stöd från SPSM. Eftersom barnen på Lövåsens förskola har ett stort behov av att utveckla sina språkkunskaper så har det arbetet fortsatt och även ökat på Lövåsens förskola. Rektorn och personalen säger att det är viktigt att hålla fast i det arbetet, trots att projektpengarna är slut eftersom språket är extra viktigt att utveckla för barnen i det socioekonomiskt svagare området. Rektorn ser att pedagogerna har blivit mycket mer medvetna när det gäller att använda språket i undervisningen. Hen hör hur personalen diskuterar och utvecklar språket med barnen i situationerna som sker under dagen. Av intervjuer med förskollärare och barnskötare framgår att de på förskolan regelbundet lyfter läroplanen, särskilt om det kommer nya skrivningar. Den digitala lärplattformen är kopplad till läroplanens mål och är ett stöd för att utvärdera och analysera undervisningen. Dokumentationen i lärplattformen hålls nu levande genom att arbetslagen fått utökad planeringstid samt att rektorn ser till att personalens dokumentation sker i lärplattformen. De arbetar främst med några huvudmål från läroplanen men även med de övriga målen. Som tidigare nämnts sker även ett arbete med ICDP (International Child Development Programme) där förhållningssätt lyfts. Förskollärarna berättar att rektorn har introduktionssamtal med ny personal, där introduceras lärplattformen, rutiner och olika dokument. Efteråt ger den ordinarie personalen de nya stöd.

Det finns en pärm med information om rutiner och förhållningssätt. För timvikarier gäller att de får gå bredvid under en dag för att lära förskolans rutiner.

2.2 Kompetenshöjande insatser

Granskningen visar att rektorn regelbundet genom dialog med personalen, verksamhetsbesök och information från special- och kommunpedagog, skaffar sig en bred bild av personalens kompetensutvecklingsbehov. Detta för att erbjuda relevant kompetensutveckling. Av inkomna dokument och intervjuer framkommer att rektorn lyfter frågor om kompetensutveckling på medarbetarsamtalen för att ta reda på vilka utbildningsbehov den enskilde medarbetaren har. Rektorn ser också vilka behov personalen och verksamheten har av utbildning när hen är ute i barngrupperna. Hen får också information av special- och kommunpedagogerna som observerar i verksamheten och träffar personalen. Rektorn uppmuntrar personalen att gå utbildningar och ser även till att det finns förutsättningar att få kompetensutveckling på arbetstid. Rektorn berättar och mailar information om utbildningar till personalen. Det finns även en digital tjänst i kommunen med artiklar om aktuell forskning och inspelade föreläsningar som används till exempel vid den enskilda planeringstiden. Om någon vill läsa någon kurs på universitetet så uppmuntrar också rektorn det genom att underlätta för studierna. Rektorn hjälper även till med att ge tjänstledigt och anpassa schema för de som önskar vidareutbilda sig. Huvudmannen berättar att de även inventerar personalens utvecklingsbehov, samt bevakar utbildningsmöjligheter tillsammans med rektorn. Personalen berättar att de har fått fler utbildningsdagar där de kan få del av föreläsningar eller tid till kollegialt lärande. Till exempel anordnar kommunen utbildning inom TAKK (Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation) eller ICDP om personalen behöver det. Även ny personal som anställs i förskolan får utbildningen i ICDP för att all personal ska ha en samsyn i arbetet på förskolan. Det kollegiala lärandet sker genom att personalen träffas varje måndag och analyserar den genomförda undervisningen i arbetslaget. Om någon av personalen har svårt med att dokumentera på korrekt svenska hjälper förskollärarna till med det. Det sker också kollegialt lärande på APT då det kan handla om ICDP eller att personal som varit på utbildning redogör för innehållet. Ibland diskuteras en aktuell artikel eller liknande. Det finns även en IT-grupp som visar hur man kan arbeta med olika digitala material. Rektorn ser att det är viktigt att personalen har tid för samplanering, då hen ser att personalen utvecklats positivt genom att tillsammans analysera och dokumentera utvärderingen av undervisningen.

2.3 Rektorns organisering av utbildningen

Granskningen visar att rektorn skapat möjligheter för förskollärarna att tillsammans med barnskötarna samplanera, genomföra och analysera undervisningen, men inte tillsammans med andra förskollärare. Granskningen visar också att rektorn ytterligare behöver stärka förskollärarnas roll och ansvar. Av intervjuer med personal och

rektorn framkommer att förskollärarna inte planerar tillsammans, att de önskat att enbart ha all gemensam planeringstid och utvärdering tillsammans med barnskötarna. Rektorn säger att förskollärarna vet att de har ett annat mandat och ansvar än barnskötarna, men att hen behöver arbeta mer med att lyfta fram förskollärarnas roll och ansvar så det bli tydligare på förskolan.

Förutsättningarna för planering och utvärdering ser olika ut på de olika avdelningarna på förskolan. Som tidigare nämnts ville huvudmannen ge goda förutsättningar till förskollärarna på Lövåsens förskola genom mer planeringstid under dagtid, för att ge bättre förutsättningar att planera och leda undervisningsuppdraget. Den riktade satsningen innebär att arbetslagen har planeringstid på en eftermiddag då all personal stannar kvar lite längre och de andra avdelningarna hjälps åt med barngruppen. Det fungerar dock inte för de avdelningar på förskolan som har barn i behov av särskilt stöd och inte kan lämnas över till annan personal på förskolan. Där eftermiddagsplaneringen inte fungerar löser personalen själva tiden med hjälp av kollegor, och en gång i månaden har de planeringstid på kvällstid. Tidigare fanns en diskussion om att planeringstiden skulle vara bestämd och schemalagd, men det fungerade inte för alla arbetslag, så nu lägger de själva in planeringstiden där den fungerar bäst. Personalen dokumenterar tiden och vad den innehållit enligt ett schema som de redovisar för rektorn. Förskollärarna och barnskötarna säger att rektorn är lyhörd och de har även möjlighet att få och ta ut övertid om det har behövts för planeringen. Rektorn har organiserat tiden så att de utbildade har mindre planeringstid, tid som istället tillfaller den utbildade personalen.

De flesta barnskötarna dokumenterar sitt arbete i lärplattformen, men berättar att förskollärarna har ett särskilt ansvar och går igenom dokumentation. Förskollärarna har dock inte mer planeringstid än barnskötarna för det arbetet. Då förskolan har barn med särskilda behov vill gärna special- och kommunpedagogen träffa hela arbetslaget för information och handledning, vilket är problematiskt då inte alla tillsammans kan lämna barngruppen. De upplever att informationen och uppföljningarna som de ger blir optimalt utnyttjade. Oftast kan en person från arbetslaget frikopplas, vilket blir förskolläraren, som sedan får delge informationen från special- och kommunpedagogen. Det finns en förskollärare på förskolan som även är utbildad specialpedagog som även har uppdrag kring språkutveckling, samt är vägledare för ICDP men hen har ingen uttalad tid för uppdragen utan får stämma av tiden hen behöver med rektorn efter hand.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver ytterligare arbeta för att tydliggöra förskollärarnas roll och ansvar samt ge förskollärarna möjligheter att tillsammans med andra förskollärare samplanera genomföra och sambedöma undervisningen.

Granskningen visar att rektorn visserligen vet att förskollärarna tar ett större ansvar i arbetslagen, men utredningen visar också att förskollärarnas roll och ansvar för undervisningsuppdraget tydligare behöver lyftas, tydliggöras och diskuteras på förskolan. Därutöver är deras möjlighet att samplanera, genomföra och sambedöma undervisningen tillsammans med andra förskollärare begränsad.

Enligt Läroplan för förskolan har förskollärarna ett särskilt ansvar, i den verksamhet som personalen genomför gemensamt, för att läroplanens mål uppfylls och att det målinriktade arbetet främjar varje barns utveckling och lärande.²

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att utveckla arbetet med att organisera verksamheten så att förskollärarnas roll och ansvar i arbetslagen är tydlig för alla i personalen samt skapar förutsättningar så att förskollärarna ges möjlighet att utveckla ett pedagogiskt innehåll. Detta kan exempelvis ske genom att ge förskollärarna särskild tid och möjligheter att samplanera, genomföra och sambedöma undervisningen för att kunna ta ansvar för undervisningsuppdraget.

På Skolinspektionens vägnar

X Ulrika Bohlin

Ulrika Bohlin

Beslutsfattare

Signerat av: Ulrika Bohlin

X Ia Thun

Ia Thun

Föredragande

Signerat av: Ia Thun

I handläggningen av ärendet har även utredare Anna Sundman Marknäs deltagit.

² Förordning (SKOLFS 2018:50) om läroplan för förskolan

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

[Huvudmäns och rektors arbete för kvalitet i undervisning på förskolor i socioekonomiskt svagare områden \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/omskolinspektionen/huvudmansochrektorsarbete/)

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen).

Kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 8 b § skollagen).

Det pedagogiska arbetet vid en förskole- eller skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorerna ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas (2 kap. 9 § skollagen).

Rektorerna beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorerna fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen eller andra författningar (2 kap. 10 § skollagen).

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

En legitimerad lärare eller förskollärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver (2 kap. 15 § skollagen).

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen (4 kap. 3 § skollagen).

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls (4 kap. 5 § skollagen).

Läroplan för förskolan (Lpfö 18)³

Målen i läroplanen anger inriktningen på utbildningen i förskolan och därmed den förväntade kvalitetsutvecklingen i utbildningen samt hur denna bidrar till varje barns utveckling och lärande (Lpfö 18, 2 Mål och riktlinjer).

Som pedagogisk ledare och chef för förskollärare, barnskötare och övrig personal vid förskoleenheten har rektorerna det övergripande ansvaret för att utbildningen som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorerna har ansvar för förskolans kvalitet och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att förskollärare ges

³ Förordning (SKOLFS 2018:50) om läroplan för förskolan

förutsättningar att ansvara för undervisningen. Rektorn har också ett särskilt ansvar för att förskollärare, barnskötare och övrig personal får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lpfö 18, 2.8 Rektorns ansvar).

Rektorns ledning samt förskollärares ansvar för att undervisningen bedrivs i enlighet med målen i läroplanen och arbetslagets uppdrag att främja barns utveckling och lärande är förutsättningar för att utbildningen ska utvecklas och hålla hög kvalitet (Lpfö 18, 1 Förskolans uppdrag, Varje förskolas utveckling).

I utbildningen ingår undervisning. Undervisning innebär att stimulera och utmana barnen med läroplanens mål som utgångspunkt och riktning, och syftar till utveckling och lärande hos barnen. Undervisningen ska utgå från ett innehåll som är planerat eller uppstår spontant eftersom barns utveckling och lärande sker hela tiden. Förskollärare ska ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen och för att det målinriktade arbetet främjar barns utveckling och lärande. Förskollärare har därmed ett särskilt ansvar i utbildningen som arbetslaget genomför gemensamt. I undervisningen medverkar även andra i arbetslaget, t.ex. barnskötare, till att främja barns utveckling och lärande (Lpfö 18, 1 Förskolans uppdrag, Helhetssyn).

Undervisningen i förskolan ska ske under ledning av förskollärare och syfta till barns utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden. Förskollärare ska leda de målstyrda processerna (Lpfö 18, 2.7 Förskollärares ansvar i undervisningen).

Alla som ingår i arbetslaget ska utifrån sina roller genomföra utbildningen i enlighet med de nationella målen och undersöka vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra utbildningen och därmed öka måluppfyllelsen (Lpfö 18, 2.6 Uppföljning, utvärdering och utveckling).

Bilaga 2: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Utvecklingsområde: Rektorn behöver ytterligare arbeta för att tydliggöra förskollärarnas roll och ansvar samt ge förskollärarna möjligheter att tillsammans med andra förskollärare samplanera genomföra och sambedöma undervisningen.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv de effekter som ni har kunnat identifiera på kort sikt utifrån insatta åtgärder:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: